

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 11 december 2014

Mål nr

Ö 5698-13

KLAGANDE

1. AC

Ombud och offentlig försvarare: Advokat CJ

2. IC

Ombud och offentlig försvarare: Advokat PA

3. KH

Ombud och offentlig försvarare: Advokat DH

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Avvisande av åtal

Dok.Id 100720

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2013-10-22 i mål B 1604-13

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår ACs överklagande.

Högsta domstolen avslår ICs överklagande.

Högsta domstolen avslår KHs överklagande.

CJ ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av AC i Högsta domstolen med 9 570 kr. Av beloppet avser 7 656 kr arbete och 1 914 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

LH ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av IC i Högsta domstolen med 6 380 kr. Av beloppet avser 5 104 kr arbete och 1 276 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

DH ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av KH i Högsta domstolen med 5 582 kr. Av beloppet avser 4 466 kr arbete och 1 116 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Var och en av AC, IC och KH har yrkat att Högsta domstolen ska avvisa åtalet för skattebrott enligt åtalspunkt 2.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

SKÄL

Bakgrund och frågan i Högsta domstolen

1. AC, IC och KH dömdes av tingsrätten för grovt bokföringsbrott och skattebrott. Brotten hade samband med deras verksamhet som bolagsmän i och företrädare för Restaurang Lilla Vårsta Handelsbolag. Skattebrotten avsåg dels deras inkomstskatt (åtalspunkterna 3–5), dels mervärdesskatten beträffande handelsbolagets intäkter för redovisningsperioderna januari 2006 – juni 2008 (åtalspunkten 2). Påföljden för var och en av dem bestämdes till fängelse i åtta månader. De fick även näringsförbud för en tid av fem år. De överklagade tingsrättens dom och yrkade att hovrätten skulle avvisa åtalen för skattebrott. Som grund för överklagandena gjorde de gällande att påförda skattetillägg hindrade en prövning av åtalen.
2. Hovrätten har undanröjt tingsrättens dom såvitt avser skattebrotten i åtalspunkterna 3–5 samt avvisat den talan som åklagaren fört i dessa delar. Hovrätten har avslagit yrkandena om avvisning av åtalet för skattebrott enligt åtalspunkten 2.
3. Skatteverket beslutade den 6 april 2009 att påföra handelsbolaget skattetillägg för oriktiga uppgifter om mervärdesskatt hänförliga till redovisningsperioderna januari 2006 – juni 2008.
4. Enligt skrivelser till AC, IC och KH den 11 oktober 2011 övervägde Skatteverket att med stöd av 12 kap. 8 a § skattebetalningslagen (1997:483) besluta om solidarisk betalningsskyldighet för dem avseende handelsbolagets skulder till staten. Den 26 oktober 2011 meddelade Skatteverket att över-

vägandena om personligt betalningsansvar lämnades utan åtgärd eftersom betalningsbristen var reglerad.

5. Åtal mot AC, IC och KH väcktes den 24 november 2011.

6. AC och KH har anfört att Skatteverkets övervägande innebär att staten genom ett rättsligt förfarande har krävt dem på betalning av skattetillägget, vilket hindrar en prövning av åtalet enligt åtalspunkten 2. IC har för sin del anfört att han utan anmodan från Skatteverket har betalat sin del av den skatt och det skattetillägg som har påförts handelsbolaget och att åtalet därför bör avvisas.

7. Enligt riksåklagaren finns det inte något hinder mot att åtalet under åtalspunkten 2 prövas.

8. Frågan i Högsta domstolen är om det skattetillägg som har påförts handelsbolaget hindrar en prövning av åtalet för skattebrott enligt åtalspunkten 2.

Högsta domstolens bedömning

9. Tingsrättens dom meddelades i februari 2013, dvs. efter Europadomstolens dom i målet Zolotuchin mot Ryssland (jfr NJA 2013 s. 746 p. 26-32).

10. Av rättsfallet NJA 2013 s. 502 p. 66 framgår att när staten genom ett rättsligt förfarande har krävt en fysisk person på betalning av ett skattetillägg, får förbudet mot dubbel lagföring anses hindra ett åtal för brott enligt skattebrottslagen mot henne eller honom för samma oriktiga uppgift, även om en juridisk person är primärt ansvarig för skattetillägget.

11. I rättsfallet NJA 2013 N 34 fann Högsta domstolen att staten genom rättsligt förfarande krävt företrädaren för ett aktiebolag på betalning av det skattetillägg som påförts aktiebolaget. Det rättsliga förfarandet inleddes när Skatteverkets ansökan om betalningsskyldighet för företrädaren enligt 12 kap. skattebetalningslagen kom in till förvaltningsrätten.

12. När det är fråga om ett handelsbolag inleds förfarandet inte hos förvaltningsrätten. I stället kan Skatteverket besluta enligt 59 kap. 11 § skatteförfarandelagen (2011:1244), tidigare 12 kap. 8 a § skattebetalningslagen, om ansvar för delägare enligt 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag. I sådant fall inleds det rättsliga förfarandet mot delägare genom att Skatteverket fattar sitt beslut, och det är från den tidpunkten som det föreligger hinder mot ett åtal som avser samma oriktiga uppgift (jfr NJA 2013 s. 502 p. 71).

13. Eftersom Skatteverket i detta fall endast skickat ut ett övervägande om betalningsskyldighet, har staten inte genom något rättsligt förfarande krävt AC, IC eller KH på betalning av det skattetillägg som påförts handelsbolaget. Rätten att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma brott (gärning) har alltså inte blivit åsidosatt. Inte heller ICs uppgift, att han utan anmodan från Skatteverket betalat sin del av den skatt och det skattetillägg som påförts handelsbolaget, medför att rätten att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma brott (gärning) blivit åsidosatt. Överklagandena ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Marianne Lundius, Ella Nyström och Gudmund Toijer, f.d. justitierådet Per Virdesten samt justitierådet Lars Edlund (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Susanne Österlund